

Predplata van Šibenika
na tromjeseč 3 K.
na po godine 6 K.

Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
odnaka je kao i van Šibenika.

Poljodjelski broj stoji o para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Predplata i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rokopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
ročena pisma, zahvalne itd.
isklaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

Preuredba Austrije.

Austrija je za pravo samo pokrajina, koja je dala ime cijelom carstvu habsburške kuće. Austrijskog naroda, austrijskog jezika ne postoji, ali postoji država austrijska sa svim oznakama i nastojanjima velike države. Ova Austrija ima svoju vanjsku i unutarnju politiku, svoju u jednu rječ austrijsku misao, kojoj je zadaća da sve zemlje pod gospodstvom austrijskim sačuva i da ih prema vani uredi kao jednu cjelinu.

Ovo nastojanje je već veoma staro, pa je u toliko uspjelo što je mnogo kneževina, grofovija i krajevstva izgubilo svoje obilježje i postalo udima Austrije. Ova uda su danas jednostavne pokrajine bez ikakve međunarodne važnosti. Stara kraljevstva koja su ugovorom podpala pod kralja habsburške kuće postala su s vremenom samo zemljam, pokrajinama austrijskog carstva. Među kraljevstva spada na svaki način i kraljevstvo hrvatsko, jer je ono ugovorom izabralo sobi kralja habsburgova i ugovorom je seli zajamčilo sva prava svoje kraljevine. Ali ugovor ne vrijedi u međunarodnim odnosima nego dok ga jakosću moraš uzdržati. Navlastito nijedan ugovor nije vrijedio u prošlo doba za Austriju, jer je ona bila toliko jaka da je mogla sve narode, sva kraljevstva, koja su došla u njezinu zajednicu, jednostavno pokoriti i podvrići interesima jedinstvenog austrijskog carstva.

To jedinstvo traje i danas, jer ne može se još smatrati da je Ugarska uspjela osloboditi se od Austrije. Tako nije se još oslobodila ni Češka, ni Hrvatska ni nijedna druga država utopljena u Austriju.

Borba za oslobodjenje duga je i poprima različite oblike. Već zajednički nastaj i nagodba austro-ugarska može se smatrati početkom oslobodjenja. Tu je Austrija morala popustiti.

Od to doba narodi hoće da očuvaju svoje i u pogledu narodnom, kao i ekonomičnom i kulturnom. Hoće da se odcijepi od centralističke vlasti austrijske, hoće da se država decentralizira, da svakomu bude svoje.

Ovaj pokret različitih naroda u Austriji već je blizu u vrhuncu, pa je samo pitanje vremena, kako će se oni međusobno sporazumiti. A kad to bude, decentralizacija je gotova.

Ovo uviđajući mjerodavni austrijski krugovi, pa je naravno da se zahtijevaju različiti naroda opiru i da ih gledajući držati u neslogi, davajući im samo onoliko koliko su prisiljeni t. j. jačima više slabijima manje. Na taj način uzivaju najveće pogodnosti Niemci, jer je ovima država morala najviše dati u ime jedinstvenog jezika u jedinstvenoj državi.

Ali, kako vidimo, nije Austrija ništa do bila popustajuće, nego je pače prisiljena svakim danom sve to više popustati, a to za to jer i drugi narodi traže svoje, i jer neće da služe tudjim pasminam.

U opiranju austrijskim težnjama, valja priznati, Magjari su pokazali drugim narodima put. Oni su se oslonili na svoje državno pravo i dobro su uspjeli, pače došli do toga da je već samo pitanje malog vremena do uspostave njihovog kraljevstva u svim područjima suverenstva. Ovaj napredak Magjara uznemiruje Austriju navlastito od kada su Hrvati izjavili se pripravnim podopagati težnje Magjara. Sada se pojavljuju glasovi, da bi Austrija pomogla Hrvatima, da bi bila sklona uzpostaviti njihovu kraljevinu i tako od dualizma učiniti trijalizam, pače ima glasova koji da bi želili preurediti Austriju u federativnu državu.

Ovi glasovi u današnjim okolnostima nisu iskreni, jer idu za tim da oslabe borbu Magjara, ali opet ne može im se porcići nekju važnost, jer prije ili poslje mora doći do pod-pune preuredbe današnje Austrije.

Ta preuredba neće i ne može slijediti na temelju federacije, jer u Austriji nema samo-svojnih država da bi mogle sklopiti taj savez, tu federaciju. U Austriji ta federacija ne bi značila nego jednostavno proširenje autonomije pokrajinskih sabora, a zakonodavstvo, trgovina, ugovori itd. spadali bi i na dalje u djelokrug

centralne vlasti. Drugim riječima federacija ne znači nego obje. To bi bila čisto dobačena raznim narodima da ju glodju, dok bi u svemu ostali obstojeći odnošaji. Mi bi bili gospodari kao i danas učiniti koji pokrajinski zakon, ali odlučivati u ugovorima glede izvoza i uvoza, u poslu vjersije, novca, obrta, trgovine, pomorstva, prometa i t. d. ne bi mogli kao ni danas, jer bi i tu kao i danas odlučivala većina koja ima posve druge potrebe i zahtjeve nego mi. A slučajno da bi i mi isti mogli odlučivati, opet ne bi mogli drugačije nego na štetu drugih. Ono što je nam dobro i koristno nije njima i obratno, pa svaki zakon koji bi bio obvezatan za sve narode u Austriji, ne bi bio za sve dobar i veći dio bi im bio protivan.

Sto vrijedi za nas to isto valja i za Čehe, za Niemce, za Magjare, Poljake, Rumunje, Rusine i t. d., koji svi imaju posebnih potreba u svim granam narodnog života. Niti nam je duševni razvitak a ni gospodarstveni jednak, pa svaka tobožnja federacija uvedena u život proširenjem autonomije pokrajinskih sabora ne samo da ne bi mogla obstojati, nego bi bila i štetna za sve manje narode, koji bi bili kao što su i danas jednostavno žrtvovani obćim državnim interesima.

Preuredba Austrije ne može uzslijediti nego na način obratan onomu po kojemu se Austrija sačinila. Ona je postala od različitih samosvojnih kraljevstva, od organizama državnih u svakom pogledu suverenih. Ona je ta organizma lišila samosvojnog života i podvrgla ih centralizmu. Ali Austrija nije mogla one organizme zbrisati sa lica zemlje, jer svaki od njih i ako za dugo vremena oslabljen ipak ima sva svojstva da se brzo, da se razvije, da žive svojim životom. Ovaj posebni život raznih istoričkih narodnih organizama zadaje Austriji velikih muka i velikih briga, oni drmaju njezinim bistvom, priete joj uprav obstanak, pa nas ni najmanje ne čudi što ima i u Beču ljudi koji bi htjeli ovim trzajima naći lieka. Ta, nisu ni oni slijepi, a da ne bi vidjeli, kako su zahtjevi raznih naroda opravdani i kako moraju biti oživotvo-rieni ili prije ili poslje. Sto mi vidimo, to vidjaju i oni, ali i ako im to priznajemo, nismo opet toliko naivni, a da bi im vjerovali, da će oni danas pomoći Hrvatima, da dođu do svojeg suverenog kraljevstva, do trijalizma. Za to nije još vrijeme. Austrija nije još toliko slaba, da joj treba narodima povraćati suverenstvo, ali da će ona i to činiti s vremenom, a tom smo više nego uvjereni.

Uvjereni o tom predstojećem povraćanju narodnih prava, mi ipak mislimo da se Hrvatima nije zagrijavati za nikakvim obećanjam, nikakvim obećanjima. Njima je raditi za se, za svoju narodnu slogu, za izvoštenje svojih prava. Oni se ne smiju pustiti varati od nikoga, a mogu i moraju pomoći svakom onomu koji im ne obećaje nego daje.

Lozinka Hrvata mora da je: *daj pa na*, a dati ne smiju više nikomu ništa, jer su i preveć od sada dali. Hrvatima je i previse ote-eto, a da bi trebali komu služiti orudjem ako će im vratiti što njegovo nije nego njihovo. Tko bi trebao da Hrvatima vrati njihovo, zna se, pa ako tko hoće da mu Hrvati budu od pomoći, ne treba da se obraca njima, nego da uzastojito na pravo njesto, da Hrvatima bude povraćeno što im je ote-to.

Do tada Hrvati mogu i moraju družiti se s kim im je koristnije, jer imaju u sebi još toliko snage da mirno mogu čekati do pravednog preuredjenja stare Austrije. A to preuredjenje oni će i dočekati bez da služe komu orudjem.

Politički uzgoj.

Obazremo li se na naš politički život od početka ustavnih borba do danas, vidjet ćemo, da su se te borbe volile na način, koji je mogao da zadovolji samo časovitoj potrebi. U ovoj ili onoj prigodi bilo je od nužde odstraniti, su-zbiti protivnika, i za tu bi se prigodu angažo-

vala narodna pomoć. Kad bi ta pomoć izvrsila svoju, nitko više nije pitao, gdje je taj narod, nitko više nije s njim u doticaj dolazio.

Takovim postupanjem postiglo se i došlo se do onoga, što danas ne možemo nikako odobravati t. j. imamo narod, čija većina uza sve borbe do sad izdržane nije politički uzgojena, ne poznaje prilike, ne razpoznaje odnošaje, pa ni osobe, a sve za to, jer ju se je uvijek držalo daleko od političkog pozorišta i nije ju se poučavalo, upućivalo u politička dnevna i narodna pitanja.

Uprav za to još, danas mi doživljujemo i opazamo, kako većina naroda naš puk, u stanovitim prigodama ne shvaća istu narodnu stvar, ne daje joj nikakve važnosti, a što je najgore, na njestima, puk naš bude kadkada zaveden od narodnog protivnika.

Naša narodna politika, u svojoj ukupnosti, imala je i ina pred očima narodno dobro, narodnu slobodu ali ono, što je za te ciljeve naj-glavnije, ono joj baš nedostaje, t. j. uzgoj naroda u političkim pitanjima.

I baš s toga što da danas nemamo politički uzgojenog naroda, uspjesi naše politike bijahu i jesu tako mršavi, da nikoga ne zadovoljavaju. Svaki naš pokret, svaka nova, pa i najbolja po-ja-va u našem političkom životu na taj način ni malo ne imponira našim protivnicima, jer i oni vide, da za te pokrete, za te pojave ne zna većina naroda, da on vas u njima ne sudjeluje.

Jedino, kad se narod sam prene, kad mu dotuže bačeno stanje, u kom se nalazi, i kad se sam bači u borbu, onda se protivnici naroda zamisle, počnuju na nas računati, počnuju nas postivati i uvazavati zahtjeve.

To bi se događalo uvijek, kad bi pri svako našem odlučnjem političkom koraku sudje-lo-žni cilj narod. Al narod ne će na taj način sudjelovati, dok ne bude politički uzgojen.

Treba dakle ići za tim, da se u tom pravcu započne raditi. — One političke svjesti što ima u narodu, zahvaliti je baš onim riedkim prigodama, kad ga se je zvalo na sudjelovanje. Kako se onda postupalo, mora se postupati uvijek. Narod mora biti uvijek saslušan, uvijek upozoren, uvijek upućen na razvitak političkih odnošaja. Ništa se bez njega ne smije raditi. Sama nam povjest bezbrojnim primjerima dokazuje kako su slabo prošli svi podvrti, koji su se u ime naroda, a bez naroda poduzeli.

Treba cijelom narodu suviše dati prilike, da utječe u svaki i najmanji posao, koji je u sa-zevu s dnevnim i u obće s narodnom politikom, e da on bude sudija, a za tim i pokretač svega. Ništa se pod vilom i imenom politike nećini. Tada će samo politički rad biti koristan, jer se ne će zadovoljiti polovičnim uspjesima, već će se ići postupati za onim, za čim se teži sve, dok se to i ne postigne.

Bilo je časa, kad je uvidjavnost o potrebi politički uzgojenog naroda bila počela održavati se u nekim poluhvalnim obćajima, kao što su n. pr. bili sastanci zastupnika sa svojim biracima, polaganje računa zastupničkog rada, razno pučke skupštine, izborni dogovori i agitacije, ali je sve to obćino namah zakrlo, ne-tom se je postigao onaj sporedni, časoviti uspjeh, za kojim se je išlo.

Takovim postupanjem došli smo na žalost i do toga, da je zastupljeni i neupućeni dio naroda došao često do misli, da ga se vara i obmanjuje pa je postao opatičan do tolike mjere, da s nepouzdanjem susreće svaki današnji poli-tički rad i nastojanje, a s druge strane opet se lahko daje voditi od svih mogućih struja, samo ako su nove i ako su što nova obećavaju.

Ovo su teške posljedice učinjenih pogresaka koje bi mogle biti još teže, kad se ne bi, kako rokosmo, poradilo, da se već obstojeća, ali vrlo nizka politička svjest naroda sve to bolje razvije, da se narod politički uzgoji i tako usposobi za dalnje što uspješnije političke borbe.

Znamo, da to teško ide, navlastito u zdvoj-nim prilikama, u kojima se narod danas nalazi, kad je naima bieda i nevolja protuzrokovana od nesretnog nastera gotovo ubila u većini svaki polet i svaku snagu. Al koliko bilo teško, bit će opet toliko sladko i dieno za svakog rodo-

ljuba, ako uzastoji, da narodu vjerno prikaže ota-ckle ga ta golema nevolja bije i ako ga potakne, da se digne, da se bori proti tome sistemu, e da ga srusi, da postane svoj gospodar na svome, da upozna svoj poziv i da svugdje, gdje ga god ima, bude uvijek težio za jednim vrhovnim cil-jem: za slobodom i jedinstvom otačine.

Dok se cio narod ne usposobi za takovu borbu i za takovu težnju, dotle je prunuranje govoriti o boljoj narodnoj budućnosti. Uzgojiti narod — to je najpreća politika, to je raditi.

Pokrajinski poljodjelski zavod.

Ovih dana došao nam je do ruku „Statut c. k. poljodjelske škole i pokušašite u Splitu“. Iza-kako smo ga pomljivo pročitali ostali smo razočarani. Iza-našati podrobno istorijat ovog žalostnog pitanja, da-nas ne možemo, jer bi nam se za to hotjelo mnogo prostora, puno više, nego li nam ga list daju može. Stakako red nam je iztknuti neke važnije činjenice, koje i ako nisu nove, ipak služiti će nam dobrim polugom, da naše čitaoce uvjerimo o istini, koju ćemo reći na koncu ovog našeg razlaganja. Govoriti o gospodarskom napreku jedne pokrajine, a narod držati u neznanju, to je nesmislica, koju nijedan čovjek nemože utvrditi, pa je za to i u poznatoj os-novi za tobožnji ekon. savjet spask pokrajine, nalo po-glavlje: „Poljodjelski zavod i kemična postaja“.

Glede ovog poglavlja, u ono doba (devet go-dine nazad), vodile se je u saboru zanimive debate, a sve pokrajinske novine, izim „Gospodarskog pouč-nika“, hvatile su osno- i ovo poglavlje, da bi čov-jek bio rekao: Evo, njeznačka uprava je promienila čud i hoće da od zapuštena Dalmacije stvori novi Misir. Ali ovo je veselje posve malo trajalo, što nam potvrđuje uza svu osnovu popriličnu i pohvaljenu, današnje naše ekonomično stanje. Ostavljamo za da-nas obću stvar, a prelazimo na sam poljodjelski zavod.

Po osnovi nad. Zotta, pokrajinski poljodjelski zavod imao je biti podignut u Splitu, a njegova po-dručnica u Sinju. U Splitu je imao biti internat za učenike, koji su morali pohađati zavod dva, a ako su želili i treću godinu, kao godinu veće prakse. U-rebha zavoda i njegova naukova osnova, odgovarala je podpuno uređbi i osnovi jednog pokrajinskog za-vo-da. Sve je bilo uređeno i građa zavoda imala je odmah započeti, i zavod se otvoriti još otrog 7-8 godina dana. Nu, što se je dogodilo?

Pokojni Montić, ostavljajući pokrajini svoj posjed na Glavici kod Knina, uvjetom, da na njemu po-krajina podigne poljodjelsku školu. Pokrajina što radi? Glavicu izručuje vladi, da ju ona uredi i da na njoj podigne filijalu poljodjelskog zavoda, što je imala biti u Sinju.

Za svakog misaona čovjeka o obće, a gospo-dara pak na pose, ovaj korak jest prava blamaža za vladu, a poniženje za ljude koji su bili na Zemaljskom Odboru pa i za iste narodne zastupnike u sa-boru, jer su se ovako na čoravo dali nasamariti, a to ćemo i dokazati. Počnimo s vladom. Kad se izra-radjuje jedna osnova i kad se preda javnosti, ona se više ne mjenja u svojoj bitnosti. U osnovi, koja je od vlade bila izradjena, a od sabora potvrđena o Kninu ni Glavici nije bilo niti govora, što nam do-kazuje, da sam nad. Zotti, ili nije našao Knin zgod-nim za filijalu poljodjelskog zavoda, ili nije pro-čio temeljito gospodarske prilike pokrajine, prije nego je osnovu sastavio, već je ona, onakova kakova je bila sastavljena na laku ruku, pošto se je vladi pro-hetjelo malo tamjana, da razičisti kužni zrak dyorane sv. Antuna. A sve ovo dokazuje da vlada nije imala ozbiljnih namjera u pogledu svoje osnove, pa je veo-ma skrivio zemaljski odbor, a i sabor, što je na laku ruku izručio ostavštini pok. Monta državi. Ova da-toboj Glavicu uredi, podigla je na njoj i danonice širi, svoju Svabsku koloniju i tako njesto da naši mladići iz Knina, Drniša i Vrlike, tu se pitaju go-spodarskim znanjem, svako se širi i šepiri, ko da je na obalkama njemačkog mora, a ne na žalu naše slatne Rake. Ovo pokrajina nije smjela nikada učini-ti, te svi prigovori, da što je učinjeno je je nei-ujeno radi ekonomskih razloga, padaju, pošto zak-ljučak, kada sabor primi, a noseb onaj u ekonom-om pogledu, trebalo je da se vrši i nije se smio mjenjati. Da bude pokrajina ostala pri svojoj i da

bude sama po svojim silama uredil Glavicu i pre-
 tvorila je u jednu poljodjelsku školu svoje vrste, pi-
 tanje poljodjelskog zavoda u Splitu bilo bi već dav-
 no riješeno, jer zaključica nije bilo, dok sam sabor
 nije u njih upao. Iza kako su narodni zastupnici iz-
 ručili vladi ostavštinu pok. Montia, i tim pokopali
 pitanje filijalke u Sinju stali su opet prigovarati vlad-
 di, da zašto ne gradi zavod u Splitu. Nu naša br-
 zljiva majčica znala ih je svaki put umiriti veći-
 Brzo ću, nemogu odmah, jer mi se hoće puno no-
 vaca za Glavicu i krinke, što sam dovela i dopelja-
 la tamo, a nada sve stoji i to, šta mora da mi-
 nistarstvo odobri promjene, jer usljed dobivene Glavice,
 mjesto Sinja, moram stvar sasma preokrenuti i pre-
 desiti.

Naravno je, da su narodni zastupnici morali
 mučati, jer kad su ošli u se, uvidili, da su na koncu
 konca, svemu ovome sami krivci. Nu napokon, kad se
 je prošlo našim skrbljivim, počelo se je i sa
 gradnjom zavoda, da se je imao podići u Biogradu na
 moru i to radi Vrane. Ma koliko g. Borelli rekao,
 „kad je zavod gotov neka bude gdje je“, svakako
 je, makar i nehotice postavio za vladu jednu izliku
 otežanja i preuđenja osnovne, da zavod ne bude o-
 nakov i onako uređen, kako je imao biti u početku
 i kako ga je zamislila nad. Zotti u svojoj prvoo-
 snovi, a to ćemo dokazati u drugom članku.

PO SVIETU.

U Delegacijama spomenula se i ovog puta
 Dalmacija, ovog puta dapače i više nego li ikad
 doste. Al nije to od ljubavi prema njoj, već iz
 drugih razloga. Austrija vidi, kako njezina tobož
 saveznica radi, kako se sprema sa svojim utvr-
 dama, sa svojom mornaricom, a znade, kako
 Italiji rastu zazušnice za Balkanom, naročito za
 Albanijom, pa je za to i njoj spremati se. Za
 to će Austrija da naoruža Dalmaciju, pa se za
 to o Dalmaciji ovog puta u Delegacijama toliko
 govorilo. Iz strategičkih razloga poradić će se
 dakle stogod u Dalmaciji, gradit će se nova
 utvrđenja, a gradit će se i željeznica, koja će
 nas spojiti s monarhijom. Naravski, ta će željez-
 nica služiti u prvom redu Austriji, a Dalmaciji
 onoliko, koliko bude mogla, jer svega ne će biti
 onakva, kakovu zahtjevaju trgovački interesi ove
 zanemarene zemlje.

Čula se je i ozbiljna, muževna riječ naših
 delegata. Biankini je podvrgao oštroj kritici po-
 litiku Goluchowskoga, Nikolić je zagovarao po-
 stavljanje hrvatskog jezika u vojski, naročito u
 mornarici, a Tuskan je izrazio svoje nepovjerenje
 u Goluchowskoga.

Česki zastupnik Klofač također je ljuto
 žigosao austrijsku politiku na Balkanu. Preko
 njegovoga govora upadao je neprestano pangerma-
 nac Stein. Jednom mu je prigovorio, odakle je
 to postao toliko patriot? Klofač mu odvrati: Sta
 patriot? Ja nisam servilan, ali lojalan. Na to
 mu Stein odbrusi: Vi ste isti veleizdajnik, kakav
 sam i ja, samo što ja imam sreća to kazati, a
 vi se pretvarate.

Ovako dakle govore austrijski Nemci, za
 koje Austrija sve čini.

U proračunskom odboru austrijske dele-
 gacije razpravljala se proračun ministarstva za
 izvanjske poslove. Baćquhen, kao izvjestitelj,
 izjavio je, da se taj proračun bitno ne razlikuje
 od predjašnjeg, jer da su izvršene samo nezna-
 tne povisice za konzulate.

Odbor austr. delegacije razpravljao je o
 okupacionom zajmu.

Govorilo se i o direktnoj željezničkoj svezi
 Dalmacije s Monarhijom. Takovih govora bilo
 je dosta i do sada, al mi još ne vidimo ništa
 u djelu.

Započeli su međutim i dogovori za revi-
 ziju austr.-ugarske nagodbe t. j. viećanja o gos-
 podarstvenoj nagodbi. Ide se za tim, da se
 mjesto dosadašnjeg nestalnog odnošaja reciprociteta
 stvori stalna osnova za gospodarske od-
 nošaje između Austrije i Ugarske.

U odboru ugarske delegacije za izvanjske
 poslove palo je dosta rieči nezadovoljstva proti
 politici Goluchowskoga. Predračun je bio prih-
 vaćen.

Na skrajnom Iztoku. Još su, tako rekuć,
 vlačne i rumene od krvi poljane Mandzurije, a
 već se nad njima kupe novi oblaci i zastiru ono
 obzorje prieteći novim razsopom. Vestii koje ko-
 laju u posljednje doba po raznim novinama, kao
 da počimlju već uvjeravati, da utanačeni mir u
 Portsmouthu ne može da zajamči dobre odnošaje
 između Rusije i Japana i da nije kadar odvratiti
 nove zapletaje na skrajnome Iztoku. Postupanje
 Japana je očito, i smjera na to, da se Rusija
 ili prije ili kasnije odreće sasvim željeznice koja
 preko Mandzurije ide na obale tihog okeana.
 Tajno i javno šurovanje Japana s Kinizima ima
 u ovom pogledu veoma prozirnu svrhu, a napre-
 zanja oko utvrda sa strane Japanaca još jasnije
 očituju, da se tu opet za stalno nešto iza brda
 valja. A da to može vrlo brzo da bukne, da
 dodje opet do krvava megdana, o tomé nema
 sumnje, ako se uvazi, da Japan mora bas upo-
 trebiti današnje stanje i položaj Rusije, ako mi-
 sli održati one uspjehe, za koje radi i za koje
 kao da je spreman doprinieti novih velikih
 žrtava.

Dok se sve to tamo na Iztoku opaža, dok
 se o tome dapače u javnoj štampi piše i raz-
 pravlja, dotle ruska vlada, zaobručena onom istom
 diplomacijom i birokracijom, kojoj mora da pri-
 piše sve nedaće posljednjeg rata, kao da ni naj-
 manje na to ne misli. Njoj je glavno tjerati i
 dalje svoju, i ne dopustiti narodu, da odahne,
 da se umiri, pa da postane i sposoban i zane-
 sen za slavu i obranu Rusije, ona ubija u njemu
 taj zanos, premda se je takav postupak njoj
 uzasno već osvetio.

Nemiri međutim primaju sve više maha,
 između narodnog predstavnitva i ruske vlade
 zaostriža se sve to više nastali sukob, a što je
 najteže, odpor postaje sve to jači i u samoj
 vojsci.

Zadosi li, Rusiju nova nenadnja u takva
 prilikama, onda ju bez sumnje čeka novi težki
 udarac, koji će dugo i dugo osjećati i od koga
 će se kasno oporaviti.

Izbori u Srbiji. D-vršeni su obći izbori
 za Skupštinu. Konačni je izpadak ovaj: 84 ra-
 dikala (Pašićeve stranke), 49 samostalaca (mla-
 dih radikala), 14 nacionalista (liberala), 3 na-
 prednjaka, 1 socijalist, a od seljačke stranke
 nijedan. Uzi izbori imaju se obaviti za 9 grad-
 skih mandata, a uređeni su u iduću nedjelju.
 Vlada već sada razpolaze nadpolovičnom već-
 nom glasova t. j. ima 4 glasa preko polovice.
 Ova će se većina bez sumnje povećati izpadkom
 užih izbora. Svi člunovi Pašićeva kabineta bi-
 lahu izabrani. Preko svih tih izbora vladao je
 potpun mir i red.

Vlada drži, da joj je dobivena većina do-
 statna za vladanje. Pašićev kabinet ostat će i
 dalje na vladi. Sa poluslužbene strane pripisuje
 se poraz samostalnih radikala tome, što su se
 pokazali nesposobni za rješanje gospodarskih i
 finacijskih pitanja. Svojom politikom prema
 Austriji prouzrokovali su zemlji velikih materijal-
 nih šteta. Stara radikalna stranka okocirala
 se njihovim porazom, te se vraća ojačana a
 skupštinu. Skupština se sastaje na 7. srpnja.
 Pašić će neposredno prije toga predati ostavku,
 pa će mu odmah bit povjeren sistem novog ka-
 bineta. To je samo za to, da se izvedu neke
 promjene u kabinetu, iz kojega bi morao izstu-
 pititi između ostalih i ratni ministar general
 Putnik.

Pogovara se, da će Pašićeva vlada tražiti
 sporazum s Austrijom.

Grčko-rumunjski spor. Rek' bi da se stari
 grčki duh hrabrosti budi. Današnja Grčka odaje
 nekako imperialističke težnje, i traži ono, što
 njoj ne spada. U tu svrhu sklopljen je 1903.

u Beču potajni savez između Austrije i Grčke.
 U dotičnom ugovoru opredjeljeni su grčki i au-
 strijski političko-gospodarstveni interesi u Ma-
 cedoniji.

Macedonija je dakle ona, koja je izazvala
 spor između Grčke i Rumunjske. Prije je to bio
 spor između njih samo trgovačke prirode, sada
 je političke, jer dok Grčka svojata jedan dio
 Macedonije, da i u njoj proširi panhelinizam,
 dotle se Rumunjska, koja ima u Macedoniji svoje
 Karavlahe odlučno tome protiv. Grčka to opi-
 ranje omalovažava, jer zaboravlja, da su uz Ru-
 munje i Bugari i Srbi, koji bi se vrlo lako na-
 šli svi skupa proti Grčkoj u slučaju rata. Nego,
 do toga teško da dodje, jer će balkansko pitanje
 biti kad li tad li riješeno po pravici, a tad
 će se Macedoniji podieliti i podpuna samou-
 prava.

Grčki ministar za vanjske poslove Skuzes
 izjavio se je u pitanju, a rumunjska brzogovna
 agencija osvrnula se je na tu izjavu protuzjav-
 vom, da je Rumunjska na vrijeme protestirala
 proti tome, što Grčka sastavlja i plaća čete, koje
 proti Rumunjima počinjaju svakojaka nesilja.
 Rumunjska je vlada oprovrgla tvrdnju Skuzesa,
 da je u Bukureštu bilo demonstracija proti
 grčkome poslanstvu.

Njemačka i Unija. U naravi je Njemaca,
 da se uznemire i da priete, kad im ne ide sve
 po loju, onako kako oni to hoće. Pri tome su
 im tuđi interesi deveta briga. Oni hoće da po-
 svruda zagospodju. U inozemstvu traže sve pri-
 silne i stroge mjere proti inozemnoj trgovini,
 dok za sebe i za svoju trgovinu zahtjevaju pro-
 kosom i prijetnjama sve moguće povlastice. Tako
 su se sada nenilo namrgodili proti Sjedinjenim
 Amerikanskim Državama, kojima hoće da name-
 tnu carinarski rat. Niemcima je teško i začu-
 dno, što Amerikanci ne će ni privremeno da
 produže trgovinski ugovor s Njemačkom, pa idu
 dalje, te obtažuju Amerikance, da postupaju pre-
 strog proti njemačkom uvozu u lukama Unije.
 Njemački su izvoznici mislili, da će bit dignute
 obveze za izjave izpod 5 po sto, u koliko to
 carinski vjestaci amerikanski opredjeljuju. Cienli
 su, da će se te obveze morati da upotrebe samo
 za izjave izpod 10 po sto. Zato se je bies nje-
 mačkih trgovaca i izvoznika silno zaostrio.

Njemački agrarci međutim još više pire va-
 tru i ljevaju u nju ulje, pozivljuć njemačku vladu,
 da odmah upotrebi *prisilna* sredstva proti Sjed.
 Državama, jer da su one prekršile svoju poštnu
 rieč! Dokle dopire njemačka bahatost! Ako su
 oni ovaki prama Uniji, kakvi ne će biti prama
 manjim narodima!?

Car Vilim i car Nikola imali bi se kon-
 cencu idućeg mjeseca sastati negdje na moru. U
 pomorskim se krugovima čine već priprave za
 taj sastanak.

U Španjolskoj riješena je ministarska kriza
 na način, da su sad članovi kabineta omogeniji.
 — Do brza će se obaviti obć. izbori.

U Italiji Giolitti, novi ministar predsjed-
 nik, prikazao se je parlamentu. Gotovo tri čet-
 vrtine narodnog zastupstva glasovale su novom
 ministarstvu svoje pouzdanje. Opozicija, koja je
 pred koji dan toliko prietiła Giolittiu, u zadnji
 čas ograničila se na neznan broj poslanika,
 koji se kupe okolo Rudini-a kao stara desnica,
 na nekoliko pristaša Sonnina i na jedan dio
 skrajne ljevice.

Parobrodarsko pitanje.

Beč, 27 lipnja.

Jučer se je u jednoj dvorani parlamenta obr-
 žala konferencija glede sjedišta uprave novog pa-
 robrodarskog društva „Dalmacija“, koje se ima usta-
 noviti fuzijom naših domaćih parobrodarskih podu-
 zeća i jednog dijela Lloydja. Konferenciji su sudje-
 lovali zastupatelji dalmatinskih parobrodarskih dru-
 štava, dvorski savjetnik Delles, zastupnici na car-
 vieću Dr. Ivečić, Biankini i Dr. Dulibić, a predse-

dao je ministar trgovine Foršt. Pokle je sa strane
 vlade bilo istaknuto, da su pregovori sa zanimimim
 poduzecim doveli do konačnog sporazuma u glavnoj
 stvari, a da pitanje o plauu vožnje i tarifam ima bi-
 ti riješeno nakon što budu preslušani interesirani čin-
 benici kao trgovačke komore, razne vlasti i t. d.
 prešlo se je na raspravu glede siela uprave novog
 društva, koje ima da bude u Dalmaciji. Zastupnici
 na car. vieću i neki odaslanici parobrod. društava iz-
 razise mnjenje, da sielo uprave ima biti u Dubrov-
 niku. Ostali odaslanici izjavise se za Zadar. Bi po-
 kušano tajno glasovanje između odaslanika naših pa-
 robrod. društava, kojih bijaše 8, i ispalo je, da ih je
 5 glasovalo za Zadar, 2 za Dubrovnik a 1 za Split!
 — Nije se potom mogao polučiti sporazum, te je
 konferencija bila odgođena za jutros u 11 s. pr. p.

U naznačeno doba sastadoše se odaslanici pa-
 robrod. društava u dvorani ministarstva trgovine.
 Pristupi i generalni upravitelj Lloydja G. Frankfurter.
 Od zastupnika pristupise Dr. Ivečić, Dr. Dulibić,
 Dr. Ferri, Dr. Kvekić i Dr. Zaffron. Predsjedja dvor-
 ski savjetnik Delles. Započeo ponovno raspravu gle-
 de siela što se ima odabrati kao sielo uprave no-
 vog društva. Frankfurter razlaže, kako uprava u Dal-
 maciji neće biti nego jedna *formalnost*, bit će ogra-
 ničena na mali dio poslova, dočim će sve glavne
 poslove obavljati druga podružnica, koja ima biti u
 Trstu; misli, da za formalnu upravu u Dalmaciji,
 obzirom na želju naših parobrodara bilo bi shodno
 odabrati Zadar pošto je glavni grad zemlje, nu nije
 protivan, da to bude i koji drugi grad. Dr. Kvekić
 razlaže, da drži najzgodnijim, u interesu zemlje, na-
 še mornarice nobće, a novog društva napose, da dru-
 štvo imade sielo glavne uprave u Dubrovniku, pošto
 se ovaj grad od pamtićevka bavi pomorstvom sa ve-
 likim uspjehom, pošto je ovaj grad uložio više mi-
 lijuna u parobrodarska poduzeća, pošto imade lipe-
 broj pomorskih vjestaka i pošto mu je položaj jako
 zgodan. — Neki parobrodari ističu, da je Zadar
 glavni grad zemlje pa je bliži Trstu. — Dr. Dul-
 bić izjavlja, kako mu je nemilo čuti, da će uprava
 novog društva u Dalmaciji biti samo puka formal-
 nost. To se protivu zahtjevu zastupnika i ciele ze-
 mlje. Pri izboru mjesta za sielo novog društva ima
 se samo paziti, da to mjesto bude sposobno za tak-
 kav razvitak, da umogne postati našim emporijom,
 da se umognu s vremenom podići kantieri, da se
 namjestu u njemu razni bakarni zavodi, agenture,
 da se sagrade velika skladišta i t. d. a to sve u
 svrhu, da se uprava novog društva u tom mjestu,
 uprava, čiji bi djelokrug za sada bio ograničen, pre-
 tvori tekom vremena u jedinu glavnu upravu dra-
 štva i bude središte cijele društvene djelatnosti. Ne
 zna, zašto se u ovim krugovim držati nemogućih ta-
 kavar razvitak u jednom mjestu Dalmacije. Nije
 protivan da sjedište društva bude u Dubrovniku. —
 Dr. Ivečić navodi, da cieni da ne ima nikakvog
 stvarnog razloga, s koga bi glavna uprava i glavno
 poslovanje novog društva imalo biti baš u Trstu, i
 zašto se najveći dio upravnih posla nebi mogao o-
 bavljati i u jednom gradu Dalmacije, pošto se na-
 pokon radi o društvu koje će služiti jedino prometu
 između Trsta i Dalmacije, te ne pojmi, koja je to
 preka nuđa, da sve bude u Trstu. Nije protivan, da
 Dubrovnik bude sjedištem društvene uprave.

Na jednom, na sva ova stvarna razlaganja, koji-
 ma nije nitko mogao da šta ozbiljna prigovori, us-
 tane niko drugi nego Pio Negri poznati dopuz, te
 surovoću, koja odaje čovjeka bez nikakva odgoja ni
 naobrazbe, predbacivši upravi prostački zastupnicim
 glupu uredu, da oni hoće da favoriziraju dubrova-
 čko plovitbeno društvo!

Ovo je naravno zgradilo sve prisutne. Zastupnici
 Dr. Ivečić, Dr. Dulibić, Dr. Kvekić i Dr. Ferri
 dižu se i ostavljaju dvoranu, ved, da ne mogu su-
 djelovati dalje konferenciji, kao da izloženi prostač-
 kim napadajim takovog čeljadeta. Dvorski savjetnik
 Delles pohiti za zastupnicim moleć, da se povrate,
 ustadoše i parobrodari ali se zastupnici ne htjedose
 povratiti.

U svemu ponašanju nekih naših parobrodara
 lasno je nazrievati, da je tu po sriedi prst vlade,
 koja hoće podržavljaje neodvisnih domaćih poduzeća
 i koncentriranje svega prometa i sve trgovine u Tr-
 stu. Nego mislim i vjerujem u ponos i značajnost
 naše zemlje, da će ova, bude li se učinila naumljena
 nepravica, da prava fakićna uprava društva ne bude
 u Dalmaciji, listom ustati i boykotirati novo društvo
 služeći se jedino sa parobrodim onih domaćih po-
 duzeća, koja neće iz pohlepe za novcem prignuti
 šiju pod kaudinska-vješala bečke vlade.

NAŠI DOPISI.

Split, 27 lipnja.

S vinogradarskog vida ovdje smo sada u pravom
 obasadnom stanju. Obkoljeni smo sa svih strana
 žilodromom. U obćini trogirskoj već je ustanovljena, a
 ovih dana eto proglašena je zarazenim i predio naših
 krsnih Poljica i Podstrane. Ovaj uzasni bić donešen
 je amo iz Silbe odag 4 godinote i to u samome gnoju.

L O Z E
dalmatinske, navrute na amerikan-
skoj podlozi, pripravlja za jesen g.
1906 za okušeno područje
PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.
Cijene su:
Navruci na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aranom > rupestris b. 1 " " " 140
" " riparia > rupestris " " " " 140
Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. Sa naručbom zah-
tjeva se 20% kapare.
Tko želi baš svoju lozu, može po-
slati poštom mladike srednje debljine.

Ne čitati
samo, već kušati se mora
davno prokušani medicinski
Steckenpferd Sapun
od lilijanova mlička
od BERGMANNA i druga, Drazdžani i
Tetschen na/L. od prije poznat pod
imenom BERGMANNOVA SAPUNA
od lilijanova mlička
da se lice oslobodi od sunčanih pjegica, da
zadobije bijeli tein i nježnu boju
Predplatne komad 80 para
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000
Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.
PRIVISINA
CALCIUM CARBID
KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko. Šibenik
netto težina (ne brutto za netto)
Novice se šalje unaprijed ili uz ponudu. Za velike količine popust uz pogodbu.
PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:
Jedan od najboljih načina, da se djeca
sacuvaju zdrava, da im se poboljša krv
i ojačaju pluća jest davati im više puta na
dan meda, ili sama, ili s kruhom i s mliekom.
— Preporuča se i starijima proti nazebam.
Čista naravskog meda po 60 novč., klg.
može se dobit samo kod
Vladimira Kulića.

— Svaki trgovac, koji ne ogla-
— suje svoju robu, ustupa mjesto
— svojim takmacima, koji oglašuju.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)
preporuča svoj bogato obskrbljeni
doćan raznim ljekovitim mliječijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfima i predmeta moždanih
za bolesnike.

NABOLJI I NAJJE-
— TINJI ŠIVACHI "SINGER"
— STROJEVI "SINGER"
— NAJNOVIJIH SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADISTU
ŠIVACHI STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)
obavlja sljedeće poslove:
Prima novac u svrhu okamčavanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz po-
tvrde na tekući ili na ček račun.
Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate
mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.
Daje predajmome na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.
Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i pri-
vatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih
obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i
inostranstva.
Uvijek izvučene sročice, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske
arke. Pravlja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnica.
Obavlja sinkulacija i derivulacija svih vrsti vrijednosnih papira, palade vojničko-
žemljene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.
Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.
Eskontiraju mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vačenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj do-
zvoljenih. — Osim toga obavljaće i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.
Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina
prima:
Uložke u Kranam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 1/4 %
" " " 15 " " " 3 %
" " " 30 " " " 4 1/2 %
Uložke u zlatnim Napoleonomima ili u engl. fiantim
(šterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " " 2 1/2 %
" " " 3 " " " 3 %
NB. Za uložne listove sada u toku, novi ka-
matnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10. od
Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na
donosica sa odkazom od 1 mjeseca uz kamatnjak
od 1 1/2 %
Banko Živo i Tekući račun. Valuta od dana
uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja
inkasso mjestuinih računa, mjenica ght-ćih na Trst,
Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Mo-
narbije, te plaća domicie svojih korentista bez ika-
kvoq troška.
Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od
3 1/2 %
Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama.
Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta
Inostranstva, odrezaka i izričanih vrijednosnih pa-
pira uz umjerene uvjete.
Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč,
Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cer-
vignano, Cormons, Cernovici, Eger, Bieku, Friedek,
Gablonz, Gorion, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, La-
vov, Linz, Olomuc, Pilsen, Pola, Prag, Prossnitz,
Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz,
Troppan, Warnsdorf, Bečko Novomjesto i druge gl-
vne gradove Monarhije bez ikakvoq troška, a na
Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monar-
bije i Inozemstva.
Bavi se kupnjom i prodajom deviza, valuta i
javnih papira.
Otvara kredite uz lovarne dokumente u Novi
York, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni
kamatnjak.
Daje predajmome na vrijednosne papire, robu,
scarrants i lovarne dokumente uz uvjete, koje će se
ustanoviti.
Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranja
(Contirungs-Lager).
Preuzimanje u pohranu i upravljanje:
U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garan-
ciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre
i kojoj je posećen osobiti nadzor sa strane ban-
kovenih organa, primaju se u pohranu vrijednosni
papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne
uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanji istih.
Osjequjare vrijednote proti gubitim zriebanja,
BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL
optičar-spremljatelj
ZADAR.
Zakleti procjenitelji za Dalmaciju.
Razpolaze bogatom zbirkom optičnih predmeta,
obavlja naručbe i spram lječničkog propisa.
Prima naručbe tablica od korine i od peak-
ljena željeza bud koje veličine i boje.
U Šibeniku uzorke tablica drži gosp. N. Boman,
koji također prima naručbe.

SVOJ K SVOME
JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU
Častim se preporučit p. n. občinstvu, postovanom srećenstvu, crkvama,
bratovštinama svoju krasno uređenu
TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA
Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim
veličinama
— svijeće od pravog pčelinjeg voska —
kao i finog crkvenog tamjana.
Prodajem dobra i svijeća — po zdravlje — korisna meda Klg.
po K 1:20 para.
Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.
Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao
i, uz najpovoljnije uvjete.
S veštovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU
Štovanom občinstvu preporučujem upo-
trebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**,
koja okreppljuje želudac, razgrijava živce, zait-
stavlja proljev i lieči od groznice, tifusa,
hunjavice i t. d.
Sumo čista, odlikovana „Smrekovača“
dobiva se kod distileura
RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

JADRANSKA BANKA
u Trstu
Bankovne prostorije u ulici Nicolò
Macchiavelli, br. 26.
započela je svoje poslovanje, te
obavlja sve bankovne i mjenične poslove:
eskomptuje mjenice, daje predajmome na vrij-
dnostne papire, kao i na robu ležecu u javnim
skladištima.
Kupuje i prodaje vrijednosne papire, svake
vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te
banknote, i umovčuje kupovne i izdriebane pa-
pire uz najpovoljnije uvjete.
Izdaje doznake na sva glavniža tržišta
monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz
izprave (dokumente) ukrcavanja.
Prima novac na štedioničke knjižice u te-
kući i giro račun.
Obavlja sve burzovne naloge nabrže i
najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.
Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih
hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Čudnovat je uspjeh
koji se postizava uporabom najnovijeg
lieča za kose od orabova ekstrakta
Nuisol-a
od Bergmannova i druga u Drazdžanin
i Teschen na/L.
jer nadmašuje naravnom bojom, koja daje vla-
sima i bradi, sve dosadašnje pronalazke.
Dobiva se u staklenkama po K 2,50
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU
Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeća u Šibeniku